

o ibero-bascode. N'afegirem de més incerts (*GOLVÉS*, *OVORTE*), o escadussers. Poden pertànyer també a aquest radical els que ja he estudiat en els arts. *Aós*, *Oix*, *Os*.

OVARRA

Monestir de Santa Maria d'*Ovarra* a l'alta Ribagorça, vall superior de l'Isàvena, mun. de Calbera, prop de l'agre. *Beramui*. Veg. el resum històric que en dóna Abadal, *Pall. i Ribg.* 266.¹

PRON. Avui és conegut encara *obāra* denominant les imponents ruïnes, i el paratge circumdant, no lluny del marge eq. de l'Isàvena, i de la sortida del congost de *La Croqueta*, com vaig oïr-ho en les enqs. de 1957 a Calbera i a Beranui (XIX, 60-63, 52-57).

MENCIONS ANT. 874: donació al mon. d'Alaó d'una vinya d'*Aulet* que afronta --- «Occid. vineas de Salaman et de monacis de *Uvarra* ---» (Abadal *o.c.*, § 228). 905, doc. original: donació d'un alou a l'abat i «monachis, in cenobio *Uarra* ---» (id. ib. 388). C. 906: «ecclesias qui sunt constructe in cenobio *Ubarre* --- una stiva que nominatur *Golbes* --- aliam stiva q.v. *Petrenya* ('Pedrenya') --- rivum de *Forado* ---» (SerranoS. *N.H.Rbg.* p. 225) 917: «monasterio S. Marie de *Ouarra*» (SerranoS., *o.c.* p. 235). 922: «monasterio vocitato *Uarra*» (id. *o.c.* 215). 929: «in monasterio vocitato *Uarra*» (doc. orig.: Abadal, *o.c.* 355). 969: *Uvarra* (Abadal, n^o 206). 975: «in mon. q. voc. *Uuarra*» (Martín Duque, *Docs Ovarra*, 1.6). 1003: «in *Uuarra* --- villa q.d. Archas Iufed --- una stiuā q.d. *Goluese*» (SerranoS., p. 398), 1003: *Uuarra* (id. p. 385). C. 1020: *Uubarra* (M. Duque, *o.c.*, 84). 1076: *Ovarra* (SerranoS., p. 42). 1171: *Ovarra* (Serrano, p. 42). 1498: *Hovarra* (Serrano, p. 22).

ETIM. La derivació del basc *obe* 'llit', 'jaça' (de pastors, etc.) és clara i òbvia en aquest cas, no sols per la germanor amb els noms cat. *Aós*, *Oix* (<OBOXO-), *Os*, que ja hem estudiat, i els altres que seguiran en aquest article, i per la derivació de molts NLL del País Basc: *Obecuri* (un a Biscaia, un altre al Condado de Treviño); *Obaldia* te. Ayala (Alab.), i d'altres que són quasi iguals amb *Ovarra* per la formació: *Oar* te. Garay (prop de Durango, bisc.); *Ohal* te. Dima, prop de Bilbao, amb un altre llogaret *Obe*, dins el mateix municipi), *Oalquiaga* a Guip. (te. Gaviria); sinó perquè el sufix -ARR que ha donat *Ovarra* és variant de -TARR, el sufix adjectival per excel·lència (amb valor de gentilici i altres) en tota la família lingüística basco-aquitano-ibèrica, des de les inscripcions del temps romà imperial.²

En la toponímia de l'alta Ribagorça, *Ovarra* té un quasi-bessó (en 2 o 3 variants), si bé sense la -A. a) *Llana* (<LANDA) d'*obāre* al capdamunt de la vall de Castanesa (*E.T.C.* 140 n.); b) Portell d'*obāri*, en el vessant S. de la Serra de Sis, te. Soperuny, entre el baix Isàvena i la Ribagorçana; c) Sembla que el P.

Fita n'assenyalà un altre en un doc. de la vall de Senyiu (*BRAHIV*, 225) si bé no és clar si és *Ovarra* o *-are*.

5 OVANSA

Era el nom antic, català, *vilar d'Ovansa*. del poble, en el trifini de Cerdanya, Conflent i Capcir, on es va fundar la fortalesa i poble de *Mont-Louis*, posant-lo sota l'ègida de Lluís XIV, nom que ha acabat per generalitzar-se fins en català com *Montlluís*, i supplantar l'antic i venerable *Ovansa*, avui gairebé caigut en oblit.

«Le *Vilar d'Ovansa* qui a toujours existé au Sud et un peu au-dessous de la place actuelle de *Mont-Louis*— jusqu'à la fondation de la citadelle, sous Louis XIV— et l'a remplacé en partie» Alart (*L'Hôpital de la Commune de la Perche* 3, 12, 35; *Docs. Hist. sur les Pyr.Or.* 9).

MENCIONS ANT. 965: «villare de *Avancia*»¹ (Alart, *o.c.* 12). *Segona meitat s. XIII*: *Vilar d'Ovancia* (Delcor, *Juifs Puigcerdà en Sefarad*, 1966, 32 ss.). 1393: al *Vilar d'Ovansa* (Alart, *Hop. Perche*, p. 39). 1616: «al *Vilar de Ovansa*» (Alart, *o.c.* 42). 1679: de Villars d'*Ovança* (Alart, *o.c.*, p. 3). 1740: Messire Joseph Vilar, président --- au Conseil souverain du Roussillon, seigneur d'*Ouvance* et de Planès (Desplanque, *Arch. de Thuir*, 109b).

Ponsich, *Top.* 111, hi afegeix testimonis de la forma *Avanc(ia)* en els anys 1281, 1285 i cinc del S.XVII, ultra un «villare de *Loantia*» a. 1214, del qual, essent hapax, i contradit per totes les altres dades, tenim dret a no fer cabal. I a la p. 97 observa: els territoris de La Cabanassa, *Ovança*, St. P. dels Forcats i Planès, bé que geogràficament a l'alt Conflent, conca de la Tet, depenien antigament de la vegueria de Puigcerdà: per les comunicacions més fàcils amb Cerdanya, sobretot a l'hivern, del Coll del Jardó o de la Perxa Jardó.

ETIM. No se n'ha escrit res, fora de la concisa classificació «pre-romà» d'*E.T.C.* I, 220. Perquè sembla que s'imposa incloure'l dins la sèrie dels noms ibero-bascos en OB- de l'article present; i formant part del seguit innombrable dels noms de pobles d'aquest origen bascode que s'estén per tot Cerdanya (*E.T.C.* 86-87) fins als immediats *Eima*, *Ègat*, *Llo*, *Bajande* i prosseguint encara en molts de Conflent, amb els *Nyer* i *Soanyes* d'allà; sense que se n'apartin clarament els *Toès*, *Toèvol*, *Saorra*...

Es deu tractar simplement de OB(E)-ANTI-A 'la gran jaça, la pleta extensa', format amb *anti* variant dialectal i arcaica del basc comú *andi*, o sigui la variant que hem trobat en NLL cat. del Nordoest, com *Calberante*, *Iran* (Cf. *Isanta* etc.). Basc (com els que aplego en *E.T.C.* I, 123n., 141n.); car també sembla que hi ha alguns NLL a Navarra, formats amb *-ante* = *-andi* (*Urzante*, *Murchante*): veg. supra arts. *Montan*